

Гринчук Ю. С.,

д. е. н., доцент,

завідувач кафедри менеджменту

Коваль Н. В.,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту,

Білоцерківський національний аграрний університет,

м. Біла Церква, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Виняткова значущість сільськогосподарського виробництва зумовлена необхідністю забезпечення продовольчої та, у певних межах, енергетичної безпеки держави, постачання сировини переробним галузям, підвищення якості життя сільського населення, збереження довкілля. Проте ефективний розвиток галузі неможливий без активізації інвестиційних процесів, інтенсивність яких значною мірою залежить від інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України.

Аналіз публікацій українських вчених демонструє неоднозначність їх поглядів на інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва. Так, наприклад, О. Л. Мусієнко [1, с. 90] вважає, що сільськогосподарські підприємства є непривабливими для потенційних інвесторів, тоді як О. І. Лиса стверджує, що «на сьогодні сільське господарство є однією з найпривабливіших для інвесторів галузей» [2, с. 203]. Зазначені суперечності свідчать про необхідність проведення додаткових досліджень даної проблеми.

Інвестиційна привабливість – це інтегральна характеристика, яка відображає рівень зацікавленості потенційного інвестора у вкладанні капіталу в конкретний об'єкт. Інвестиційна привабливість формується під впливом двох головних очікувань інвестора: якомога більшої прибутковості вкладеного капіталу та мінімізації інвестиційних ризиків.

Рівень ризику та прибутковості інвестицій визначається інвестиційним кліматом та особливостями конкретного об'єкта інвестування.

Інвестиційний клімат – це умови інвестиційної діяльності в певній країні, регіоні чи галузі. Ці умови формуються під впливом політико-правових, природно-ресурсних, економічних, соціально-демографічних чинників.

Саме погіршення інвестиційного клімату, пов'язане з воєнним конфліктом на сході України, політичною та економічною нестабільністю в державі, недосконалістю нормативно-правової бази, високим рівнем корупції, наявністю тіньової економіки, зменшенням платоспроможного попиту населення тощо, стало головною причиною зменшення обсягу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіці України. Так, за даними Державної служби статистики України, обсяг ПІІ на кінець 2015 р. зменшився порівняно з 2013 р. на 17549,5 млн. дол. США або на 32,68% з 53704 млн. дол. до 36154,5 млн. дол. США відповідно. Аналогічна тенденція спостерігалась і щодо зміни обсягу ПІІ в сільському, лісовому та рибному господарстві – він зменшився у 2015 р. порівняно з 2013 р. на 274,7 млн. дол. США або на 35,36% з 776,9 млн. дол. США до 502,2 млн. дол. США відповідно. Проте у 2016-2017 роках обсяг ПІІ в економіці України почав зростати. Слід зауважити, що загальний обсяг ПІІ зріс на кінець 2017 р. порівняно з 2015 р. на 2989,5 млн. грн. США або на 8,27%, тоді як обсяг ПІІ у сільське, лісове та рибне господарство зріс на 119,7 млн. дол. США або 23,88%. Проте частка ПІІ у сільське, лісове та рибне господарство у загальному обсязі ПІІ в економіці України протягом 2013-2017 рр. була незначною і коливалась в межах 1,39-1,59%.

Необхідно наголосити, що Україна має докласти максимум зусиль для поліпшення інвестиційного клімату та збільшення надходжень ПІІ, в тому числі в галузь сільськогосподарського виробництва, адже це сприятиме зростанню її економіки без нарощування зовнішніх боргів, а також інтеграції національної економіки у світову внаслідок поглиблення виробничої, науково-технічної співпраці з розвинутими країнами, доступу до новітніх технологій.

Аналіз динаміки капітальних інвестицій свідчить, що темпи зростання капітальних інвестицій в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з ними послуг у фактичних цінах значно випереджають темпи зростання загального обсягу капітальних інвестицій. Так, у 2017 р. обсяг капітальних інвестицій (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) зріс порівняно з 2013 р. на 54,19%, тоді як обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з ними послуг зріс в 3,06 рази з 18640 млн. грн. у 2013 р. до 56979 млн. грн. у 2017 р. Частка капітальних інвестицій у сільське господарство у загальному обсязі капітальних інвестицій зросла протягом досліджуваного періоду удвічі – з 7% у 2013 р. до 13,8% у 2017 р.

Аналізуючи інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва, погоджуємось з М. І. Кісілем, який зауважує, що, оцінюючи інвестиційну привабливість певного виду економічної діяльності, слід, зокрема, проаналізувати перспективи його розвитку та експортні можливості [3, с. 46].

Оцінюючи інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва, необхідно зазначити, що в перспективі вона буде зростати, оскільки світовий попит на продовольство та іншу сільськогосподарську продукцію, внаслідок зростання кількості населення планети, буде збільшуватись. Зростання попиту призводить до підвищення ціни, тобто виробники очікують зростання прибутковості. Аналіз товарної структури зовнішньої торгівлі України свідчить, що у 2017 р. порівняно з 2013 р. Україна, не дивлячись на складну політичну та економічну ситуацію, збільшила експорт живих тварин та продуктів тваринного походження на 2,4%, продуктів рослинного походження – на 4,15%. У загальній структурі експорту товарної продукції у 2017 р. частка зернових культур склала 15% (6501604,6 тис. дол. США), насіння і плодів олійних культур – 4,8% (2060226,0 тис. дол. США), живих тварин та продуктів тваринного походження – 2,6% (1109035,7 тис. дол. США). Слід зазначити, що Україна нарощує експорт не лише сировини, а й

продукції з більшою доданою вартістю. Так, експорт жирів та олії тваринного або рослинного походження зріс у 2017 р. порівняно з 2013 р. на 31,69%, їх частка у товарній структурі експорту у 2017 р. становила 10,6% (4605669,7 тис. дол. США).

Щодо перспектив розвитку та експортних можливостей галузі сільського господарства, то особливий наголос необхідно зробити на можливостях розвитку органічного землеробства в Україні. Попит на органічну продукцію в світі постійно зростає, проте її світове виробництво відстає від попиту. Рентабельність органічного сільськогосподарського виробництва є досить високою. За даними Швейцарського інституту органічного сільського господарства, Україна знаходиться на 20-му місці в світі за площею органічних сільськогосподарських земель, включаючи землі перехідного періоду. Загальна площа органічних земель в Україні становить 381,173 тис. га [4].

Отже, беручи до уваги перспективи розвитку та експортні можливості сільськогосподарського виробництва, вважаємо, що його інвестиційна привабливість в перспективі зростатиме.

Список використаних джерел:

1. Мусієнко О. Л. Фактори інвестиційної привабливості підприємств аграрного виробництва / О. Л. Мусієнко // Інноваційна економіка. – 2013. – №4. – С. 90-95.
2. Лиса О. І. Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки західного регіону України / О. І. Лиса // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С. 203-211.
3. Кісіль М. І. Інвестиційна привабливість сільського господарства регіону / М. І. Кісіль // Економіка АПК. – 2014. – №8. – С. 44-51.
4. Україну внесли до рейтингу країн з найбільшою кількістю органічних земель [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/news/71617>